

# اثر مکمل یاری توام ویتامین A، C و عنصر روی، بر شاخص‌های اکسیدانی-آنتی اکسیدانی، التهابی و بالینی بیماران مبتلا به آرتریت روماتوئید

سمیه اطهاری نیک عزم<sup>۱</sup>، محمد رضا وفا<sup>۲</sup>، عیسی نورمحمدی<sup>۳</sup>، علی بیداری<sup>۴</sup>، آناهیتا هوشیارراد<sup>۵</sup>، شیما جزایری<sup>۶</sup>، فاطمه حسینی<sup>۷</sup>، سید مهدی فصیحی رامندی<sup>۸</sup>

<sup>۱</sup> کارشناس ارشد تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

<sup>۲</sup> استادیار گروه تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

<sup>۳</sup> دانشیار گروه بیوشیمی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

<sup>۴</sup> استادیار دانشگاه علوم پزشکی ایران، فوق تخصص روماتولوژی تهران، ایران

<sup>۵</sup> پژوهشیار گروه تحقیقات تغذیه، انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، ایران

<sup>۶</sup> استادیار گروه تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران تهران، ایران

<sup>۷</sup> مربی گروه آمار، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

<sup>۸</sup> کارشناس ارشد زیست فناوری، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

نویسنده رابط: محمد رضا وفا، نشانی: تهران، میدان آرژانتین، خیابان الوند، ساختمان شماره ۵۲، دانشکده بهداشت. تلفن: ۸۸۷۷۹۱۱۸، شماره: ۸۸۷۷۹۴۸۷

پست الکترونیک: rezavafa@iums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۱۲/۱۰؛ پذیرش: ۱۳۸۷/۴/۶

**مقدمه و اهداف:** با توجه به نقش رادیکال‌های آزاد در پاتوژنز آرتریت روماتوئید، این مطالعه با هدف بررسی اثر مکمل‌یاری توام ویتامین C، A و عنصر روی بر شاخص‌های اکسیدانی-آنتی اکسیدانی، التهابی و بالینی بیماران آرتریت روماتوئید غیر فعال صورت گرفت. روش کار: ۴۹ بیمار (میانگین سنی  $48.78 \pm 12.54$  سال) در یک کارآزمایی بالینی تصادفی شده، به دو گروه تقسیم شدند. گروه اول به مدت ۱۲ هفته همراه با داروهای معمول خود، روزانه کپسول توام ویتامین C و روی (۳۰۰ میلی گرم ویتامین C و ۵ میلی گرم روی) و یک روز در میان کپسول ویتامین (A حاوی ۲۵۰۰۰ IU) دریافت نموده و گروه دوم در این مدت تنها داروهای معمول خود را دریافت می‌کردند. شاخص‌های بالینی (شاخص فعالیت بیماری)، بیوشیمیایی (مالون‌دی‌آلدهید و ظرفیت آنتی اکسیدانی تام) و التهابی (پروتئین CRP و ضریب سدیم‌انتاسیون گلبول‌های قرمز) در شروع و پایان ۱۲ هفته بررسی شدند. مقایسه تغییرات بین گروه‌ها و درون گروه‌ها به ترتیب با آزمون t-مستقل و آزمون t-مزدوج، با قبول سطح معنی‌داری  $P \leq 0.05$  انجام گرفت. نتایج: بعد از ۱۲ هفته مکمل یاری، در گروه اول نسبت به گروه دوم، مقادیر مالون‌دی‌آلدهید و امتیاز فعالیت بیماری ( $P < 0.001$ ) و ضریب سدیم‌انتاسیون ( $P = 0.033$ ) به طور معنی‌داری کاهش و ظرفیت آنتی اکسیدانی تام به طور معنی‌داری ( $P < 0.001$ ) افزایش یافت. از نظر CRP، اختلافی بین دو گروه وجود نداشت ( $P > 0.05$ ). نتیجه‌گیری: این مطالعه نشان می‌دهد که مکمل آنتی اکسیدان‌ها به همراه داروهای مصرفی در بیماران آرتریت روماتوئید غیر فعال، ممکن است نقش مهمی در بهبود استرس اکسیداتیو و کاهش فعالیت بیماری و وضعیت التهابی داشته باشد. واژگان کلیدی: آرتریت روماتوئید، استرس اکسیداتیو، آنتی اکسیدان‌ها

## مقدمه

سیستمی است که مهم‌ترین یافته‌های پاتولوژیک آن تکثیر قابل توجه بافت سینوویال، تجزیه غضروف مفاصل و استخوان

آرتریت روماتوئید (RA)<sup>۱</sup>، یک بیماری ایمنی - التهابی چند